

6. ZDRAVOTNÍ PÉČE O CIZINCE

(zdravotní pojištění cizinců v PVZP a.s., zdravotní péče o cizince a onemocnění cizinců na vybrané nemoci)

Data o cizincích, uvedená v této kapitole, jsou získána z Národních zdravotních registrů (Národního registru hospitalizovaných, Národního registru reprodukčního zdraví), informačního systému orgánů ochrany veřejného zdraví (Registru tuberkulózy) a z výkazů o čerpání zdravotní péče cizinci, která jsou v rámci Národního zdravotnického informačního systému (NZIS) zpracována v Ústavu zdravotnických informací a statistiky (ÚZIS). Tato data jsou doplněna informací z Pojišťovny VZP, a.s. (PVZP, a.s.) o zdravotním pojištění cizinců v ČR.

Uvedené údaje za zdravotnictví dávají pouze neucelenou informaci o čerpání zdravotní péče cizinci a o jejich zdravotním stavu v ČR.

Dalším možným zdrojem dat jsou informace uvedené na internetových stránkách ÚZIS na adrese: <http://www.uzis.cz>.

Centrum mezistátních úhrad (CMÚ) zveřejňuje data o čerpání zdravotní péče cizinci – občany EU/EHS a Švýcarska a cizinci ze států, se kterými je uzavřena smlouva o sociálním zabezpečení zahrnující i oblast zdravotního pojištění a poskytování zdravotní péče, a data o vynaložených nákladech za tuto zdravotní péči. Za poslední sledované období (1. 4. 2014 – 1. 4. 2015) bylo zaznamenáno celkem 136 329 případů, kdy byli cizí pojištěnci ošetřeni v ČR a náklady na jejich ošetření výpomocně uhrazené domácími zdravotními pojišťovnami byly prostřednictvím CMÚ přeúčtovány do zahraničí. Je však potřeba zdůraznit, že CMÚ používá jiné definice než zákon o pobytu cizinců. Více informací na www.cmu.cz.

Metodické poznámky k tabulkám

Tabulka 6-1. Zdravotní pojištění cizinců pojištěných v Pojišťovně VZP, a.s. od 1. 1. 2014 do 31. 12. 2014

Tabulka se týká cizinců s dlouhodobým i krátkodobým pobytem na území ČR, kteří uzavřeli smluvní zdravotní pojištění s PVZP, a.s. Jde o pojištění cizinců podle zákona o pobytu cizinců na území ČR č. 326/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, žádající o udělení víza k pobytu do 90 dnů a o udělení víza k pobytu nad 90 dnů, kteří jsou povinni předložit doklad o zdravotním pojištění po dobu pobytu na území ČR u Pojišťovny VZP, a.s. resp. dalších čtyř konkurenčních pojišťoven. Data v publikaci se týkají pouze jedné z tohoto typu pojišťoven – PVZP, a.s.

Počet pojištěných cizinců v roce 2014 proti roku 2013 klesl o 2,4% a činil 18 925 osob. Trend poklesu počtu smluvně pojištěných cizinců se proti roku 2013 zmírnil. Důvodem velkého poklesu počtu pojištěných osob cca o 50 % v roce 2011 byla změna legislativy, díky které došlo k přechodu z nutné a neodkladné péče na pojištění rozsahu blízkému se veřejnému zdravotnímu pojištění, a výrazné snížení udělených dlouhodobých víz na území ČR.

Vedle celkového poklesu počtu pojištěných cizinců došlo opět k růstu počtu pojištěných cizinců ze zemí EU, a to z 1 538 osob v roce 2013 na 1 616 osob v roce 2014. Na celkovém počtu pojištěných cizinců smluvním zdravotním pojištěním se podíleli 8,5 %. Na prvním místě z celkového počtu pojištěných cizinců smluvním zdravotním pojištěním s PVZP, a.s. jsou občané Ruské federace před občany Ukrajiny a Spojených států. Občané Vietnamu zaujali tentokrát v uvedeném pořadí až čtvrté místo. Občané Ruské federace se podíleli na celkovém počtu pojištěných cizinců 17,9 % (3 397 osob), občané Ukrajiny 14,9 % (2 828 osob) a občané Spojených států 9,5 % (1 796 osob). Zdravotní péči čerpali nejvíce občané Ukrajiny (429 osob), Vietnamu (426 osob) a Ruské federace (338 osob).

Tabulky 6-2a. (6-2b.) a 6-3a. (6-3b.) Čerpání zdravotní péče cizinci

Údaje o čerpání zdravotní péče cizinci se sledují na ročním výkazu V (MZ) 1-01, který vyplňují pouze nemocnice. Jde o cizince, kteří hradí zdravotní péči ze smluvního zdravotního pojištění, pojištění uzavřeného v zahraničí, hotově nebo je zdravotní péče hrazena státními orgány (Ministerstvem zdravotnictví, Ministerstvem vnitra, Ministerstvem spravedlnosti, krajskými úřady apod.). Zároveň jsou v počtu cizinců uvedeni i žadatelé o azyl, kteří jsou ubytováni v azylových zařízeních Ministerstva vnitra a za které je zdravotní péče hrazena Ministerstvem vnitra.

Ve výkazu nejsou uvedeni cizinci, kteří čerpají zdravotní péči z veřejného zdravotního pojištění.

V publikaci „Cizinci v ČR“ je od roku 2011 uváděny přehledné tabulky, které se týkají čerpání zdravotní péče cizinci podle krajů, v členění podle osob (tabulka 6-2b.) resp. podle výše nákladů (tabulka 6-3b.).

Tabulky týkající se čerpání zdravotní péče cizinci uvádějí data za nemocnice za zdravotnictví celkem. Znamená to, že jsou vedle nemocnic resortu zdravotnictví uvedeny i nemocnice Ministerstva obrany a Ministerstva spravedlnosti. V České republice byla v nemocnicích v roce 2014 poskytnuta zdravotní péče 97 185 cizincům. Z toho bylo ošetřeno 47 844 cizinců ze zemí Evropské unie. Tyto počty cizinců ošetřených v nemocnicích jsou opět mírně vyšší než v předešlých letech.

Zdravotní péče byla poskytnuta, stejně jako v předchozích letech, nejčastěji občanům Slovenska (21,4 %, tj. 20 824 osob). Následují cizinci ze skupiny zemí „ostatní“ (18,1 %, tj. 17 563 osob), „ostatní země bývalého SSSR“ (14,5 %, tj. 14 104), Ukrajiny (10,8 %, tj. 10 540 osob) a Německa (8,1 %, tj. 7 862 osob). V hrazení zdravotní péče převažovalo u občanů Slovenska a Německa zahraniční pojištění, u občanů ze skupiny zemí „ostatních zemí bývalého SSSR“, „ostatní“ a Ukrajiny placení hotově. Z ošetřených cizinců celkem bylo, stejně jako v předchozích letech, nejvíce pacientů ve věkové skupině 20 - 59 let (69,1 %).

Z hlediska územního členění bylo nejvíce cizinců v roce 2014 ošetřeno v nemocnicích v Hl. m. Praha (44,4 %, tj. 43 108 osob), dále v Jihomoravském (11,8 %, tj. 11 449 osob) a v Karlovarském kraji (9,1 %, tj. 8 854 osob). Kraje s nejmenším počtem ošetřených cizinců z celkového počtu cizinců ošetřených v nemocnicích v ČR jsou opět Pardubický kraj (1,0 % tj. 1 017 osob) a Kraj Vysočina (1,1 % tj. 1 055 osob).

Zdravotní péče poskytnutá cizincům v nemocnicích ČR si vyžádala náklady celkem ve výši 724 347 tis. Kč. Z celkových nákladů představovaly náklady na pacienty z EU 57,4 %, a to v celkové výši 416 058 tis. Kč. Nejvyšší náklady, tak jako každý rok, za poskytnutou zdravotní péči vykazovali pacienti ze Slovenska (201 915 tis. Kč), dále „ostatní“ (139 669 tis. Kč) a z Ukrajiny (70 304 tis. Kč).

V rámci úhrad zdravotní péče poskytnuté cizincům v nemocnicích činila nejvyšší podíl platba hotově, a to ve výši 290 412 Kč. Tuto formu platby využilo 47,6 % pacientů, tj. 46 220 osob. Platba ze zahraničního pojištění činila z hlediska celkových úhrad zdravotní péče cizinci 32,3 %, konkrétně 234 181 tis. Kč. Podíl uhrazených nákladů na zdravotní péči z celkových nákladů činil 93,3 %. Neuhrazeno po lhůtě splatnosti za zdravotní péči poskytnutou cizincům zůstalo k 31. 12. 2014 celkem 30 011 tis. Kč, tj. 4,1 % z celkové výše nákladů na zdravotní péči.

Skoro polovina (45,5 %) všech vykázaných nákladů na zdravotní péči poskytnutou cizincům v krajích připadala opět na Hl. m. Praha (326 971 tis. Kč). Na druhém místě z hlediska výše nákladů byl Jihomoravský kraj (13,8 % tj. 100 088 tis. Kč).

Tabulka 6-4. Hospitalizovaní cizinci v nemocnicích podle příčin hospitalizace v roce 2014

Do roku 2005 byli v tabulce 6-4. vykazováni pouze cizinci s přechodným pobytem. Od roku 2006 jsou uvedeni cizinci bez ohledu na délku pobytu na území ČR včetně turistů. Vysoký nárůst počtu případů hospitalizace cizinců v nemocnicích proti roku 2005 souvisel se změnou sledování cizinců v Národním registru hospitalizovaných, kdy byla zavedena položka „Příslušnost k EU“.

V roce 2014 vzrostl počet případů hospitalizace cizinců oproti roku 2013 o 7,1 % a činil 36 158 případů. Nejčastějším důvodem hospitalizace cizinců zůstává, jako v předchozích letech, i nadále těhotenství, porod a šestinedělí. Následují faktory ovlivňující zdravotní stav a kontakt se zdravotními službami (jedná se např. o prohlídky a vyšetření, které vyžadují hospitalizaci, pozorování po úrazu nebo při podezření na určitá onemocnění) a poranění, otravy a některé jiné následky vnějších příčin. Nejméně cizinců bylo hospitalizováno z důvodů nemoci krve, krvetvorných orgánů a některé poruchy týkající se mechanismu imunity.

V roce 2014 bylo na lůžkových odděleních nemocnic ČR evidováno celkem 2 287 tis. hospitalizací. Počet případů hospitalizace cizinců, kdy se jedná o cizince bez ohledu na délku pobytu na území ČR, činil z celkového počtu hospitalizací 1,6 %.

Tabulky 6-5. a 6-6. Potraty cizinek

Všechny druhy potratů provedené ve zdravotnických zařízeních ČR podléhají hlášení „Žádost o umělé přerušování těhotenství (UPT), hlášení potratu a mimoděložního těhotenství“. Toto hlášení se vyplňuje též za cizinky s trvalým a dlouhodobým pobytem na území ČR. Cizinky s přechodným pobytem a turistiky se nesledují.

V roce 2014 bylo v České republice evidováno 1 955 potratů cizinek, což znamená opět další pokles proti předchozímu roku, a to o 9,9 %. Z toho připadlo 1 337 (68,4 %) na umělá přerušování těhotenství. Z umělých přerušování těhotenství (UPT) bylo 15,3 % provedeno ze zdravotních důvodů. Miniinterruptce tvořily 71,2 % všech UPT, kdy proti loňskému roku došlo opět k jejich poklesu, a to o celých 15,1 % (952 v roce 2014 a 1 121 v roce 2013).

Od roku 2002 docházelo k postupnému poklesu celkového počtu potratů cizinek (z 2 751 v roce 2002 a na 2 238 v roce 2005). Od roku 2006 byl zaznamenán růst počtu potratů až do roku 2008. Od roku 2009 dochází, po třech letech růstu, opět k poklesu počtu potratů cizinek. Zatímco meziroční pokles v roce 2013 činil 148 potratů, v roce 2014 poklesl počtu potratů ještě výrazněji, a to o 216 .

Hodnocení údajů podle jednotlivých krajů je ovlivněno největším soustředěním cizinců v Hl. m. městě Praha a Středočeském kraji, kde je nejvyšší podíl potratů z celé ČR.

V roce 2014 bylo u českých občanek hlášeno 35 001 potratů. Potratů celkem (včetně cizinek) v ČR pak bylo hlášeno 36 956. Podíl cizinek na celkovém počtu potratů nahlášených v ČR opět, oproti předchozímu roku, klesl a činil 5,3 %.

Tabulka 6-7. Nově hlášená onemocnění TBC v ČR podle země narození nemocného

Tabulka se týká počtu nově hlášených onemocnění tuberkulózou (TBC) v ČR podle země narození nemocného, nemusí jít o cizince.

V roce 2014 bylo celkem nově hlášeno 514 případů onemocnění TBC, tj. o 2,4 % více než v roce 2013. Znamená to, že v roce 2014 sestupný trend poklesu počtu nově hlášených onemocnění TBC, započatý v roce 1999 byl opět, stejně jako v letech 2008 a 2012, přerušen. V absolutních hodnotách byl počet nově hlášených onemocnění TBC v roce 2014 proti roku 2013 vyšší o 12 případů.

Meziročně se počet případů TBC u cizinců zvýšil absolutně o 17 a jejich podíl na celkovém počtu onemocnění TBC se zvýšil z 15,7 % na 18,7 %.

Nejvyšší počet nově hlášených onemocnění TBC v ČR v roce 2014 vykázali opět občané Ukrajiny (celkem 22), kdy se jejich počet oproti roku 2013 zvýšil o 6 nových hlášení. Za rok 2014 byl v Registru tuberkulózy zaznamenán nově za sledované roky 1 případ onemocnění TBC cizince z Nizozemska.

Kapitola 6 o zdravotní péči o cizince v České republice je publikována od roku 2010 v užším rozsahu ve srovnání s rozsahem předchozích let. Jedná se o rozsah tabulek 6-2. a 6-3. Čerpání zdravotní péče cizinci.

Data jsou uvedena za zdravotnictví celkem. Do roku 2002 (včetně) byla data v tabulkách publikována pouze za resort zdravotnictví.

Ze srovnání dat o čerpání zdravotní péče cizinci v České republice v roce 2014 proti předešlému roku vyplývá, že s PVZP, a.s. uzavřelo smluvní zdravotní pojištění o 2,4 % cizinců méně (pokles především u občanů Ukrajiny), což v absolutním počtu znamenalo pokles o 468 osob. Pokles počtu pojištěných osob byl zároveň provázen poklesem počtu cizinců čerpajících z tohoto pojištění zdravotní péči.

V roce 2014 vyhledalo lékařskou péči v nemocnicích proti předchozímu roku o 2 828 cizinců více. Výše celkových nákladů na zdravotní péči vzrostla oproti roku 2013 o 12,1 %. Počet cizinců hospitalizovaných v nemocnicích podle příčin hospitalizace vzrostl oproti roku 2013 o 7,1 %, tj. o 2 401 pacientů.

V roce 2014 se pokles počtu potratů cizinek opět zvýšil. Zatímco se v roce 2012 meziročně počet potratů cizinek snížil o 252 a ve srovnání roku 2013 proti roku 2012 byl pokles o 148 potratů, v roce 2014 byl zaznamenán meziroční pokles počtu potratů o 216. Umělá přerušena těhotenství (UPT) představovala 68,4 % všech potratů (vč. mimoděložních těhotenství), mimoděložní těhotenství se na celkovém počtu potratů podílela pouze 1,9 %. V roce 2014 byl zaznamenán pokles jak u počtu UP, o 157 případů (1 337 v roce 2014 proti 1 494 v roce 2013), tak u počtu mimoděložních těhotenství o 32 případů (37 v roce 2014 proti 69 v roce 2013). Nově hlášená onemocnění TBC v ČR podle země narození nemocného zaznamenala v roce 2014 proti roku 2013 růst (o 12 případů).

Celkově lze shrnout, že v roce 2014 došlo k poklesu sledovaných údajů, které se týkají počtu cizinců pojištěných a čerpajících pojištění u Pojišťovny VZP, a.s. a u potratů cizinek v ČR. U ostatních údajů došlo oproti roku 2013 k růstu, a to u údajů týkajících se čerpání zdravotní péče cizinci v nemocnicích jak z hlediska počtu osob, tak i vynaložených nákladů na jejich zdravotní péči, počtu hospitalizovaných cizinců v nemocnicích a počtu nově hlášených onemocnění TBC u osob narozených mimo ČR.